

Duminica după Înălțarea Sfintei Cruci
(Luarea Crucii și urmarea lui Hristos)
20 septembrie 2026

„Zis-a Domnul: **Oricine voiește să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea și să-Mi urmeze Mie.** Căci cine va voi să-și scape viața și-o va pierde, iar cine își va pierde viața sa pentru Mine și pentru Evanghelie, acela și-o va câștiga. Căci ce-i folosește omului să câștige lumea întreagă, dacă-și pierde sufletul? Sau ce ar putea să dea omul în schimb pentru sufletul său? Căci de cel ce se va rușina de Mine și de cuvintele Mele în neamul acesta desfrânat și păcătos, și Fiul Omului Se va rușina de el când va veni întru slava Tatălui Său, cu sfinții îngeri. Și le zicea lor: Adevărat grăiesc vouă că sunt unii din cei ce stau aici care nu vor gusta moartea până ce nu vor vedea Împărăția lui Dumnezeu venind întru putere” (Ev. Marcu 8, 34-38; 9, 1).

Duminica după Înălțarea Sfintei Cruci ne face tuturor o invitație la asumarea crucii sau a crucilor personale și la urmarea lui Hristos, constituind încheierea celebrării festive a Tainei Crucii la începutul anului bisericesc.

1. Sfânta Cruce – un obiect, un semn și o cale

Cuvântul „cruce” desemnează în creștinism trei lucruri deosebite, fiecare referindu-se la Taina Sfintei Cruci în mod distinct. Crucea ca **obiect** se referă la Sfânta Cruce pe care Domnul Hristos și-a dat viața pentru mântuirea noastră, transformând un obiect de tortură într-un simbol al iubirii. Toate crucile materiale care sunt puse în relație cu Sfânta Cruce a lui Hristos primesc puterea și semnificația de la aceasta. Apoi, Sfânta Cruce este **un semn**, cu care creștinii încă din primele veacuri și-au însemnat trupul sau părți ale acestuia. Atât semnul Sfintei Cruci, cât și obiectul au puteri apotropaice, adică alungă răul și aduce puterea lui Hristos în viețile celor care se însemnează cu acestea. În al treilea sens, Crucea este **o cale** sau **un drum**, așadar **un mod de viață**. Sfânta Evanghelie de astăzi se referă tocmai la această semnificație profund interioară și mistică, asupra căreia vom reflecta în cele ce urmează.

Sfântul Maxim Mărturisitorul a exprimat în modul cel mai consistent și sintetic „taina crucii” înțelegând ca *drum* sau *cale* a întregii creații prin faptul că prin Cruce și Înviere se înțeleg rațiunile întregii creații, inclusiv scopul creației omului:

„Taina întrupării Cuvântului cuprinde în sine înțelesul tuturor ghiciturilor și tipurilor din Scriptură și știința tuturor făpturilor văzute și cugetate. Căci cel ce a cunoscut taina crucii și a mormântului a înțeles rațiunile celor mai-nainte spuse; iar cel ce a cunoscut înțelesul tainic al învierii a cunoscut scopul spre care Dumnezeu a întemeiat toate de mai-nainte”¹.

În cuvinte mai simple, aceasta înseamnă că orice făptură din lumea aceasta, în mod special omul, trebuie să cunoască și trăiască „taina crucii”, pentru a atinge scopul pentru care a fost creată, anume existența veșnică în Împărăția lui Dumnezeu. Sfântul Părinte Dumitru Stăniloae a interpretat în modul următor această taină exprimată sintetic de Sfântul Maxim Mărturisitorul:

„Pe un plan mai înalt, voluntar și duhovnicesc, Hristos împlinește o lege, pe care, involuntar și natural, trebuie să o împlinească toată zidirea. E o lege supremă, după care tot ce e muritor trebuie să moară pentru a primi nemurirea, neputând coexista elementul muritor cu cel nemuritor în aceeași

¹ Sfântul Maxim Mărturisitorul, *Capete teologice* (I, 66), în: Filocalia, Volumul II, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Sibiu, 1947, p. 193.

ființă, sau creatul cu funcție activă cu necreatul primit ca har. Sau altfel: făptura ori se mistuie duhovnicește ca omagiu adus lui Dumnezeu, dacă vrea să trăiască prin El, sau e omorâtă de păcat și pedeapsă. Ea trebuie să aleagă o moarte, sau moartea spre viață, sau moartea spre moarte”².

Așadar, suntem nevoiți să alegem o moarte! Fie alegem să murim păcatului, omorând omul cel vechi din noi, fie alegem păcatul, care ne conduce la moarte, care înseamnă despărțirea de Dumnezeu! Pentru a muri păcatului, **Părinții Pustiei au practicat „pomenirea morții” sau „aducerea aminte de moarte”**, aceasta fiind cea care ajută creștinul să trăiască în trezvie și să se pregătească zilnic pentru marea întâlnire cu Dumnezeu. Această metodă a existat și în Evul Mediu occidental sub numele de „ars moriendi”, adică „arta de a muri”, anume a învăța să trăiești și să practici virtuțile și faptele bune astfel încât moartea să nu fie sfârșitul, ci trecerea către întâlnirea cu Hristos.

2. Crucile din viața noastră și legătura dintre cruce și bucurie

Înțelegerea *crucii* ca *drum* sau *cale* pare inițial teoretică sau abstractă, însă ea se referă la realități foarte concrete din viețile noastre. Dacă ne întrebăm ce poate fi o cruce în viața unui om, atunci orice nereușită, încercare sau eșec devine o cruce: **a nu avea un părinte, a pierde prematur pe unul din părinți, eșecul în profesie, nepromovarea unui examen, un salariu sau o pensie mică cu care nu poți trăi decent, o boală cronică, pierderea unei persoane dragi, îndepărtarea copiilor de Dumnezeu, o căsnicie dificilă, o nedreptate mare, prezența patimilor în viață** etc. Nu doar acestea, ci **uneori și lucruri pozitive se pot transforma în cruci**: o avere mare, pe care trebuie să o gestionezi și de grija căreia nu poți dormi; daruri spirituale deosebite, pentru care cineva este căutat de alți oameni, fiind chemat zi și noapte să se facă tuturor toate etc.

Pe fiecare dintre noi cu propria cruce ne cheamă Iisus în Evanghelia de astăzi, să ne lepădăm de noi, să acceptăm crucea și să-L urmăm. Primul lucru pe care doresc să îl subliniez la această chemare este expresia „oricine voiește”, așadar chemarea în libertate la a păși pe drumul asumării crucii, care caracterizează toate cuvântările Domnului. În al doilea rând, Domnul ne îndeamnă să ne lepădăm de noi, ceea ce nu înseamnă depersonalizare și renunțare la darurile primite, ci lepădare de egocentrismul nostru și punerea darurilor primite în slujba semenilor. În limba germană se spune că **fiecare dar duhovnicesc (Gnadengabe) stă în legătură cu o sarcină (Aufgabe)**, pe care cel dăruit o primește concomitent. Dăruind și altora din darurile primite Îl urmăm pe Hristos, Cel Care a trăit doar pentru ceilalți.

Putem oare să ducem o cruce grea cu bucurie și să nu fim mereu triști? Nu stau oare crucea și bucuria în contradicție? O privire asupra tradiției liturgice ortodoxe ne ajută să găsim un răspuns la această întrebare. Profesorul Karl Christian Felmy, convertit la Ortodoxie și devenit diacon ortodox cu numele Vasile, a subliniat în cercetările sale asupra iconografiei ortodoxe unitatea dintre cruce și Înviere atât în Săptămâna Pătimirilor, cât și în Săptămâna Luminată³. Încă de la Denia din Vinerea Mare, motivele pascale pătrund în imnele liturgice, iar în Sâmbăta Mare se regăsesc foarte multe elemente pascale. Așadar, crucea și bucuria Învierii stau într-o relație foarte strânsă. În Noaptea de Înviere și în Săptămâna Luminată preotul poartă, pe lângă lumânarea de Paști aprinsă, și o cruce. Când binecuvântează poporul cu lumânarea pască sau în timpul tămâierii, aceasta este ținută împreună cu Sfânta Cruce. La fiecare Utrenie duminicală se cântă după citirea Sfintei Evanghelii imnul „Învierea lui Hristos văzând...”

² Sfântul Maxim Mărturisitorul, Capete teologice (I, 66), în: Filocalia, Volumul II, traducere, introducere și note de Pr. Prof. Dumitru Stăniloae, Sibiu, 1947, p. 193-194, nota 347.

³ Karl Christian Felmy, Das Buch der Christus-Ikonen, Freiburg im Breisgau, 2004, p. 123.

în care se spune între altele: „Căci iată a venit prin Cruce bucurie la toată lumea”. **Bucuria Învierii este însă însoțită așadar mereu de motivul crucii și al morții și invers.** Această interdependență dintre cruce și Înviere arată clar că teologia ortodoxă privește într-un mod foarte realist fragilitatea vieții omenești și nu îi invită pe credincioși la trăirea unor emoții de bucurie trecătoare. Teologia imnelor pascale arată că acolo unde intervine Dumnezeu, crucea, suferința și tristețea pot fi transformate în bucurie sfântă, bucurie adevărată care nu piere.

Sfântul Apostol Pavel menționează de cele mai multe ori bucuria în Epistola către Filipeni, iar această epistolă a redactat-o în închisoare! Spre finalul acesteia îi îndeamnă pe locuitorii cetății: „Bucurați-vă pururea întru Domnul. Și iarăși zic: Bucurați-vă” (Fil 4,4). Apostolul neamurilor știa din experiență că viața unui creștin fără purtarea unei cruci este imposibilă. Exemplul Domnului Iisus Hristos și suferințele martirilor dovedesc că, atunci când suferința are un sens, ea poate fi îndurată mai ușor și, uneori, chiar cu bucurie duhovnicească, deoarece conferă vieții pământești un sens veșnic. Nicolae Steinhardt a descris în *Jurnalul fericirii*, redactat în temnițele comuniste, tocmai această bucurie care vine din credința în Hristos.

3. Sfintele Cuvioase Nazaria, Olimpiada și Elisabeta de la Văratec (17 august) ca modele de purtare a crucii

În data de 17 august 2026 a avut loc proclamarea locală a canonizării Sfintelor Cuvioase Nazaria (1697-1814), Olimpiada (1758-1842) și Elisabeta de la Văratec (1776-1857). Toate cele trei cuvioase, care au fost canonizate de Sfântul Sinod al Bisericii Ortodoxe Române la 1 iulie 2025, sunt un model de luare și purtare a crucii. Olivier Clement spunea că există doi versanți pe care omul poate urca spre lumină pe Muntele Taborului: al familiei și al monahismului. Toate trei au urcat pe ambii versanți spre lumina lui Dumnezeu, căci au fost mai întâi soții, două dintre ele și mame, Elisabeta fiind și ea mamă adoptivă, iar mai apoi monahii.

Sfânta Nazaria a fost căsătorită și a avut doi copii, dar după ce soțul și cei doi copii au trecut la Domnul a luat drumul mănăstirilor din Moldova și a devenit monahie, dăruindu-și astfel total viața lui Dumnezeu. Sfânta Olimpiada a plecat la mănăstire la doi ani și jumătate de la căsătorie, după moartea soțului, întemeind în 1785 la sfatul cuviosului Iosif Pustnicul Mănăstirea Văratec și așezând-o stareță pe Cuvioasa Nazaria. A avut o fiică, care a primit și ea chipul îngeresc, dar și aceasta a trecut la Domnul curând. Sfânta Elisabeta a fost soția marelui ban Grigorie Brâncoveanu (1767-1832), dar neputând avea copii, a înfiat-o în 1824 pe Zoe Mavrocordat, nepoata ei de soră. După trecerea la cele veșnice a soțului s-a călugărit la Mănăstirea Văratec în 1840, petrecând ultimii 17 ani ai vieții în rugăciune și milostenie. Un ecou despre caracterul ei s-a păstrat în *Amintiri din copilărie* la Ion Creangă, contemporan cu ea, unde scriitorul o numește „Brâncoveanca cea bogată și milostivă”⁴.

Trei sfinte așadar, care mai întâi au fost soții, apoi mame (Sfânta Elisabeta prin adopție), iar în cele din urmă monahii cu viață sfântă, dăruită lui Hristos. Ele ne arată că atunci când în viețile noastre apar cruci greu de dus, precum cea a pierderii copiilor sau a soților, avem două drumuri: unul al revoltei și al întrebărilor fără răspunsuri, iar celălalt al asumării oricărei crucii care vine în viața noastră și al transformării acesteia, cu credință neclintită în pronia lui Dumnezeu. **Sfintele Cuvioase de la Văratec nu au reacționat la încercările vieții, care nu au fost deloc mici,**

⁴ Ion Creangă, *Amintiri din copilărie*, în: Ion Creangă, *Opere*, București, 1996, p. 146.

sucombând în fața lor, ci au acționat în credință, ascultând noi chemări și asumând noi cruci, pe care le-au purtat cu credință neclintită până la moarte!

Aceste mame, soții și monahii au întemeiat „civilizația monahală” a Moldovei și a României, cum a numit-o teologul ortodox francez Olivier Clement, care constă în osmoza dintre popor și monahi, între credincioșii din lume și cinul monahal. Ea poate fi observată până astăzi în coexistența și coliturghisirea preoților de mir și a celor din mănăstiri, precum și în comuniunea credincioșilor mireni și a monahilor sau monahiilor, care împreună la sărbători Îl preaslăvesc pe Dumnezeu în mănăstiri, dar și în bisericile de mir, și slujesc oamenilor aflați în nevoi!

Pr. Daniel Benga